

La bretxa intergeneracional: una revisió de les principals diferències en els indicadors de pobresa en funció de l'edat

Anna Monreal Prat

Direcció General d'Anàlisi i Prospectiva Econòmica

Departament d'Economia i Finances

Generalitat de Catalunya

Resum

Les dades de l'Enquesta de condicions de vida mostren, en global, una millora pel que fa als indicadors de pobresa i desigualtat en el període 2013-2023. No obstant quan es focalitzen les dades per grans grups d'edat, es veuen evolucions molt diferents. En aquest article s'analitzen les dades de pobresa i privació material de les persones joves, de les persones grans i dels infants. Pel que fa a les d'aquest darrer grup, les dades de l'ECV ens mostren una de les dades més preocupants, que és la taxa de risc de pobresa infantil. La pobresa en aquesta franja d'edat, però, també s'ha d'afrontar en termes metodològics, i en aquest treball s'apunta el format de les ajudes destinades a la infància com a factor clau per tal de poder reduir aquesta dada.

Paraules clau: pobresa, desigualtat, pobresa infantil, poder adquisitiu, bretxa intergeneracional.

1. Introducció

Ja fa gairebé vint anys que es fan públiques, anualment, les dades de renda, pobresa i desigualtat per a tots els països de la Unió Europea, obtingudes a través d'una enquesta -l'Enquesta de condicions de vida (ECV)-, que es porta a terme de manera harmonitzada gràcies a la metodologia EU-SILC. Una de les aportacions més importants de la metodologia va ser l'establiment d'un concepte de pobresa *a la europea*, en un món amb realitats dramàticament diferents: el que es considera pobresa en un país com el Txad, on les mancances sanitàries i educatives són extremes, s'escapa de la realitat europea. Aquesta realitat, no obstant, no és incompatible amb situacions de pobresa tot i que, en el context de l'EU-SILC, la pobresa s'ha d'entendre com a relativa. És a dir, a Europa és pobre aquell que viu relativament allunyat dels estàndards de la resta de la població del país.

A més a més, la pobresa no només es mesura a nivell monetari, sinó que també té un component material, de manera que la pobresa queda sintetitzada en una taxa de pobresa i exclusió social anomenada taxa AROPE (per les seves sigles en anglès, *at-risk-of-poverty and exclusion*), que mesura el percentatge de persones que, com a mínim, es troba en una de les situacions següents:

- Perceben uns ingressos inferiors al 60 % de la renda mediana de la població total (percentatge de persones que es troben en risc de pobresa, o taxa de risc de pobresa (TRP)).
- Tenen mancances en un nombre determinat d'ítems preestablerts (percentatge de persones que tenen privació material i social severa (PMSS)).
- A la llar, les persones en edat de treballar treballen menys del 20 % del seu potencial total (percentatge de persones que viuen en llars amb baixa intensitat del treball (BIT)).

Alguns d'aquests components han experimentat lleugeres variacions en les seves definicions al llarg dels anys, i també la metodologia emprada per obtenir les dades de les llars i de les persones, de manera que l'Enquesta de condicions de vida té un trencament de sèrie que la parteix en dues. La primera transcorre del 2004 al 2012, i la segona ho fa del 2013 al 2023. Així doncs, la sèrie homogènia de l'ECV ja té un recorregut de 10 anys, i ja es disposa d'un període de referència que cobreix la dècada 2013-2023¹. Aquest fet permet comprovar l'evolució de la renda i de la desigualtat des de la recuperació de la crisi financera fins avui, passant per la crisi sanitària del 2020².

Al llarg d'aquests anys, l'ECV ha posat de manifest un fenomen creixent. I és que una de les característiques que més determina el risc de pobresa i exclusió social és l'edat.

---

¹ L'ECV pregunta a les persones enquestades sobre la renda de l'any anterior al de l'enquesta. Així doncs, l'edició de l'ECV de l'any 2023 fa referència a la renda de l'any 2022. En aquest article es farà referència a l'any de l'edició de l'ECV, i cal tenir en compte que quan es parla de la renda de l'ECV 2023, l'article es refereix a la renda de l'any 2022.

² Al llarg del capítol s'analitzarà la sèrie temporal amb inicis en anys diferents, en funció del que es vulgui destacar. Normalment es pren l'any 2014 com el primer any de la recuperació econòmica.

Aquest fenomen està fortament vinculat a altres fenòmens més estructurals com l'envelliment, els fluxos migratoris, aspectes geoestratègics que marquen els preus de l'energia, els preus de l'habitatge o nous patrons en el consum.

En aquest article s'exposa de manera sintètica com l'ECV ens dibuixa un panorama diferent per tres grans trams d'edat de la vida humana: la infantesa, la joventut -entesa en un sentit ampli, com el tram de vida que transcorre entre la finalització dels estudis i els moments inicials en què la persona forma una nova família- i finalment la vellesa, amb l'entrada a la jubilació com a punt de partida.

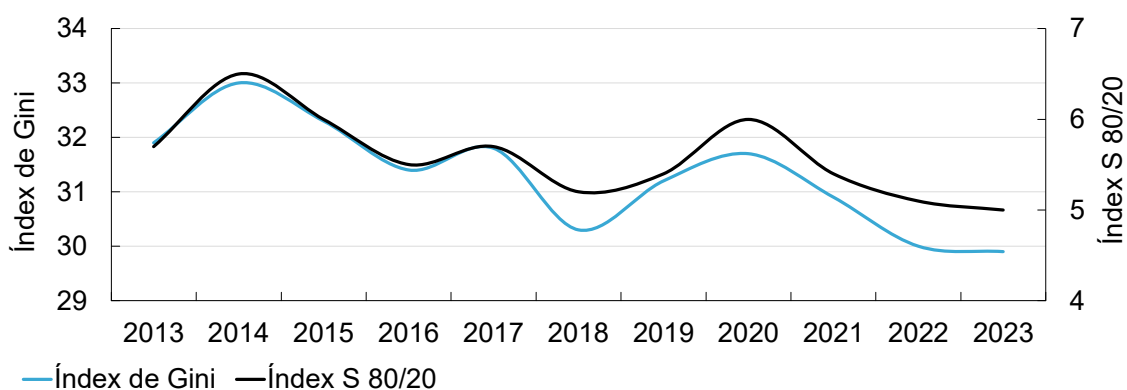
En primer lloc es presenten les principals dades de la darrera ECV, on s'observa una evolució que, en global, no pot ser considerada negativa. En segon lloc, s'aborden la pobresa i la desigualtat per edats, amb un esment als salaris i les pensions com a font primària per a la creació de desigualtats entre joves i grans. Posteriorment es revisen les principals diferències en la privació material severa entre joves i grans. En darrer lloc es tracta específicament la pobresa infantil com a fenomen diferenciat que s'explica més enllà de la renda i de les privacions materials, i per a la qual cal no perdre de vista limitacions metodològiques de la pròpia EU-SILC.

2. L'evolució de la pobresa i la desigualtat a la darrera dècada

Les successives edicions de l'Enquesta de condicions de vida manifesten una millora progressiva de les dades de desigualtat i de renda entre els anys 2013 i 2023. L'Índex de Gini es redueix en dos punts percentuals i l'índex S80/20 ho fa en set dècimes. Les reduccions a la Unió Europea 27 (UE 27) són menors, d'un punt percentual en el cas de Gini, i de tres dècimes en el cas de l'índex S80/20 (vegeu gràfic 1).

Gràfic 1

Evolució dels principals índexs de desigualtat: Gini i S80/20

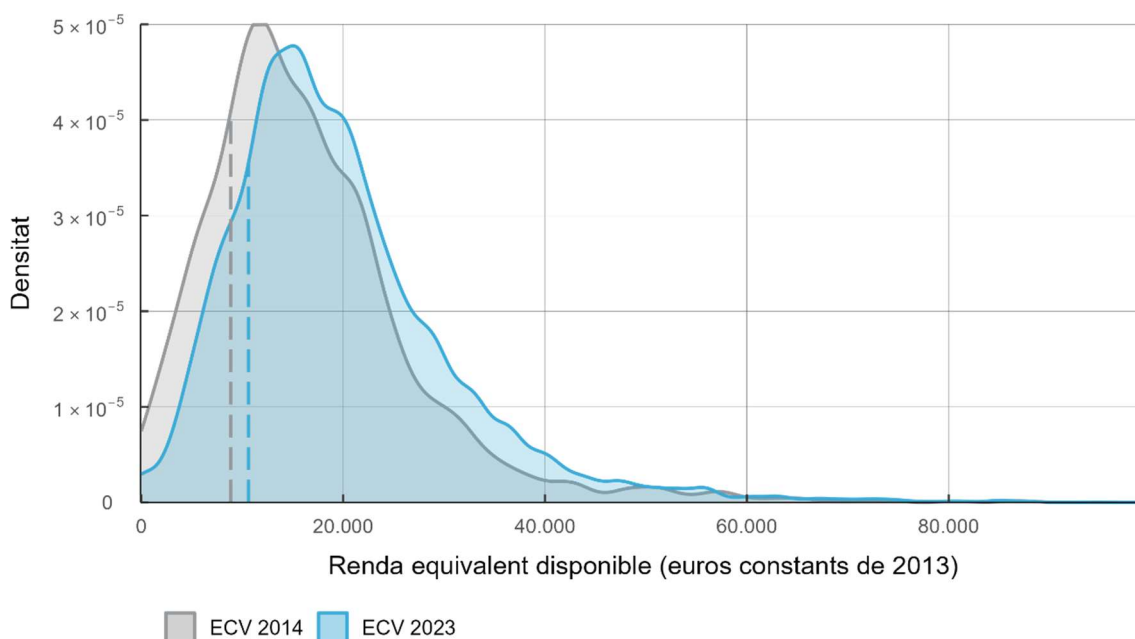
Font: Idescat.

Les dades de renda també milloren en termes agregats. Segons l'ECV 2013, la renda mitjana neta anual per persona era de 12.111 euros i, segons l'edició del 2023, va ser de 15.830. Aquest augment és del 30,7 %. L'augment en termes reals, però, va ser del 10,6 %. Cal apuntar que, en aquest període, s'hi inclouen els dos anys de crisi sanitària deguda a la COVID-19, però que no van tenir un impacte destacable en la renda de les llars, gràcies a les transferències socials (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2023a: 198).

La taxa de risc de pobresa (TRP), un dels tres components de la taxa AROPE, representa una fusió entre la dimensió monetària de la pobresa i la desigualtat. La taxa mostra el percentatge de persones que es troben per sota d'un llindar de renda que cada any canvia i que es calcula en funció de la renda de tots els individus de la població. Exactament, el llindar de pobresa és el 60 % de la mediana. Aquesta taxa ha experimentat una evolució positiva en el període 2013-2023, amb un mínim del 18,0 % registrat el 2023, que representa una millora d'1,8 punts percentuals respecte del 2013. No obstant això, el màxim de la TRP es registra el 2014, amb un 20,9 %. A la figura següent se sobreposen les funcions de densitat de la renda de les edicions 2014 i 2023 de l'ECV, on la millora és perceptible:

Gràfic 2

Funcions de densitat de les edicions ECV 2014 i ECV 2023

Nota: la línia vertical discontinua representa el llindar de risc de pobresa.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

En aquestes dues funcions de densitat s'aprecien canvis. En primer lloc, que la mediana creix i que, per tant, el llindar de risc de pobresa es desplaça cap a la dreta. A la vegada,

el percentatge d'unitats de consum³ que se situen per sota del llindar, que és la taxa de risc de pobresa, cau del 20,9 % al 18,0 %. També és destacable el fet que creixen el nombre d'unitats de consum que se situen en trams de renda que oscil·len entre els 15.000 i els 40.000 euros. Tots aquests fets són positius i porten a concloure que la recuperació post-crisi a nivell global va ser un èxit.

3. La pobresa i la desigualtat per edats

Ara bé, com ha anat la recuperació per edats? Els canvis demogràfics succeïts a les darreres dècades han tingut un impacte a molts nivells. Per citar-ne alguns, es poden esmentar l'envelliment, la immigració o l'educació, però també hi ha un fenomen més lligat al que alguns experts anomenen la *bretxa intergeneracional*, i que és multicausal (SEVILLA, et.al, 2021). Aquest fenomen, més evident a partir de la crisi del 2008, s'explica, en part, pel càstig que va suposar la crisi del 2008, especialment accentuat en les generacions més joves, que han viscut canvis profunds en el mercat de treball (PUENTE i REGIL, 2020) i, paral·lelament, en el mercat de l'habitatge. Els joves experimenten més subocupació i més sobrequalificació (CTESC, 2024), amb els consegüents problemes d'emancipació, que se sumen a les dificultats en l'accés a l'habitatge. A Catalunya i a Espanya no hi ha hagut mai un percentatge tan elevat de joves amb estudis superiors, però el problema apareix amb posterioritat, amb feines més temporals i de pitjor qualitat, un fet que determinarà, en poques dècades, pensions de jubilació contributives més baixes (MÍNGUEZ et.al., 2023).

Dels tres trams d'edat en els quals se centra aquest article, és el dels joves el que explica millor el segle XXI. Noves maneres de treballar, canvis tecnològics, noves formes de família, noves prioritats de consum i canvis culturals molt profunds que condicionen la fecunditat, l'emancipació i, fins i tot, fan aparèixer noves concepcions de classe social.

Així doncs, el que s'observa a nivell agregat en els àmbits del risc de pobresa i la desigualtat, que és una millora global dels indicadors de l'Enquesta de condicions de vida, queda força compromès quan es revisen els indicadors per edats.

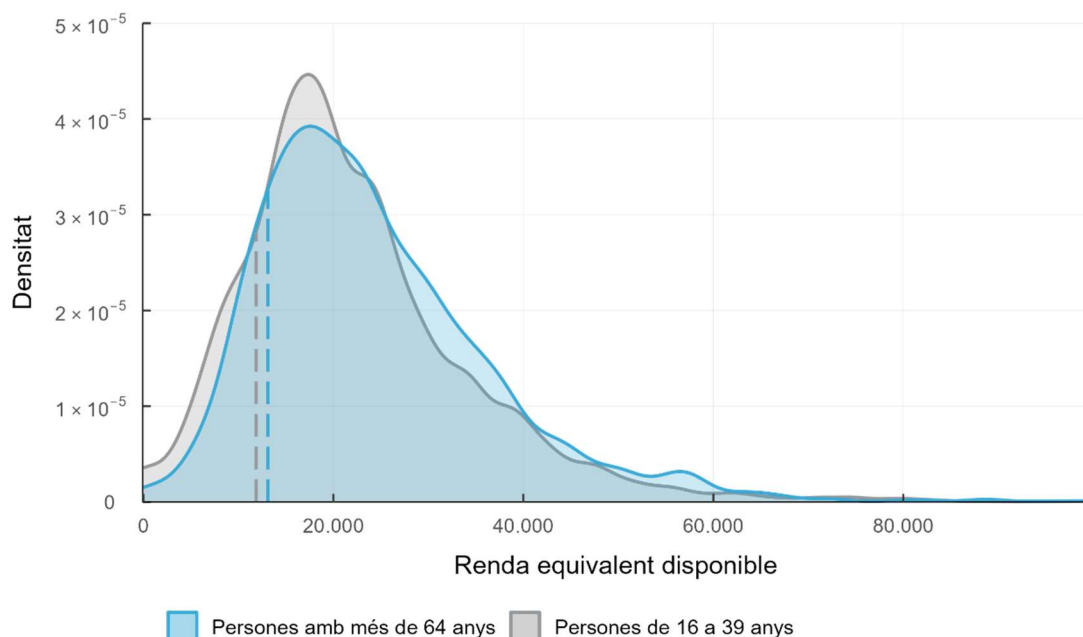
La funció de densitat per edats presenta diferències notables en la distribució de la renda per edats. Tal i com es pot veure al gràfic 3, on es presenten les funcions de densitats per dos trams d'edat de l'ECV 2023, les persones de 16 a 39 anys són més nombroses en els trams de renda inferiors als 20.000 euros (àrea grisa). Les persones de més de 64 anys són més nombroses en els trams de renda superiors als 30.000 euros.

---

³ La renda equivalent d'una llar té en compte la seva estructura, perquè a les llars hi ha consums amb economies d'escala. Les despeses de subministraments, per exemple, no augmenten de manera proporcional en funció del nombre d'individus que hi viuen. Es pot consultar més detall a la metodologia disponible al web de l'INE (https://www.ine.es/daco/daco42/condivi/ecv_metodo.pdf).

Gràfic 3

Funcions de densitat per edats. ECV 2023.

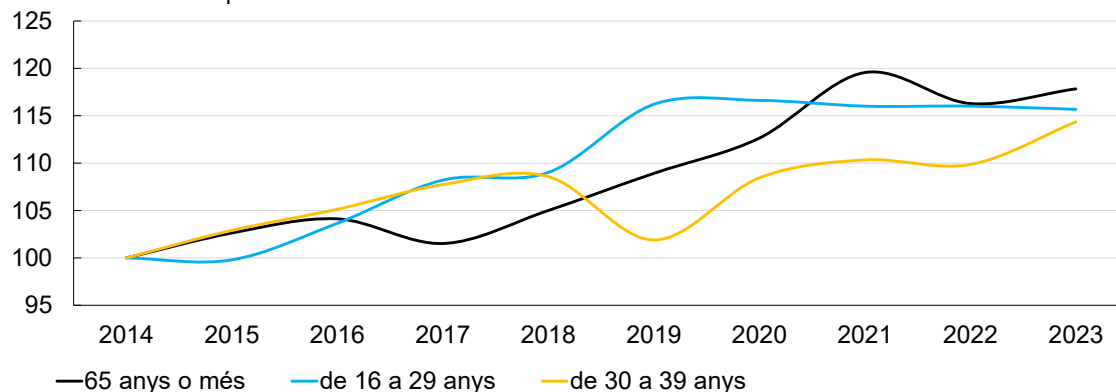
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'ECV.

Al gràfic 4 es representa la renda mitjana per persona per trams d'edat, i l'evolució que ha tingut entre les edicions 2014 i 2023 de l'ECV. La renda es presenta a preus constants del 2013, i s'ha indexat en aquell any per veure el nivell de millora de cada cohort durant el període post crisi. Així doncs, es pot comprovar que la millora és generalitzada, però especialment la de les persones de 65 anys i més. Per la seva banda, les persones de 30 a 39 anys registren diferències destacables amb els més grans a partir del 2019, tot i que la diferència es retalla el 2023. En aquest punt cal avançar que les pensions tenen un paper molt destacat en la situació de les persones grans. L'any 2022, la renda del qual queda recollida a l'edició 2023 de l'ECV, l'última que es mostra al gràfic, les pensions contributives van augmentar un 2,5 %. La propera ECV, que farà referència als ingressos del 2023, inclourà un increment de les pensions del 8,5 % i, molt probablement, ampliarà altre cop les diferències entre joves i grans.

Gràfic 4

Renda mitjana per persona per trams d'edat

Índex 2013=100. A preus constants de 2013.

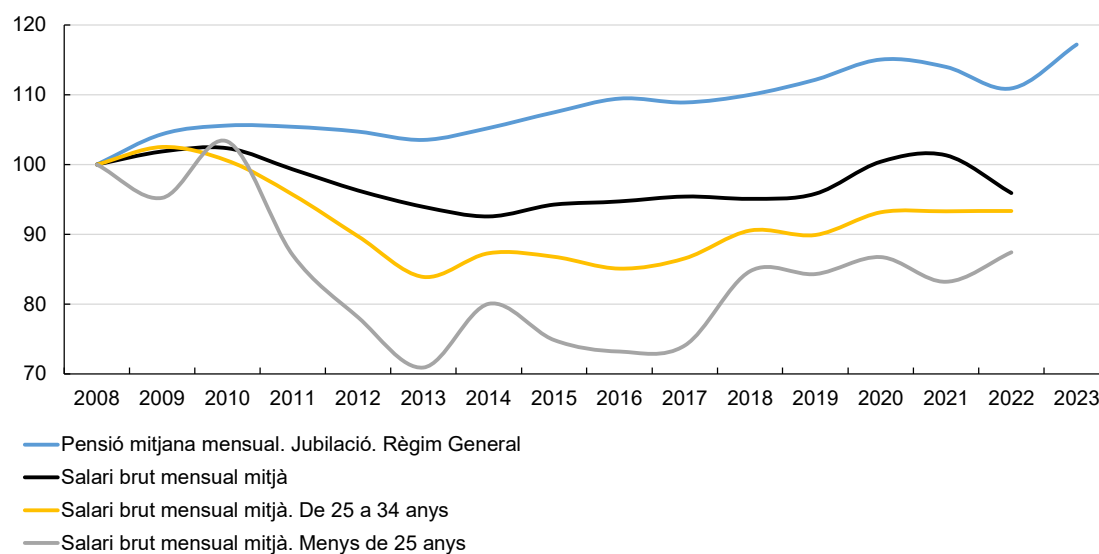
Font: Enquesta de condicions de vida.

El paper de la font d'ingressos en aquestes diferències es mostra en el gràfic 5. El 2022, que és el darrer any per al qual tenim dades tant de salaris com de pensions, les diferències eren notables. Els salaris havien perdut poder adquisitiu respecte de l'any 2008, un fet àmpliament descrit (PUENTE i REGIL, 2020), on es comparen els salaris percebuts de diferents generacions, i es comprova que els salaris en termes reals es redueixen a partir de la crisi financera, i que això és cert sobretot per a les persones amb estudis alts.

Gràfic 5

Evolució del salari brut i de la pensió de jubilació contributiva a Catalunya.

Índex 2008=100. A preus constants de 2008.

Nota: la pensió de jubilació fa referència a la pensió de jubilació contributiva del règim general de la Seguretat Social. El salari és el que ofereix l'Enquesta anual d'estructura salarial.

Fonts: Institut nacional de la Seguretat social i Idescat.

Les pensions també han contribuït a la bretxa generacional, en especial les pensions contributives. Entre els anys 2008 i 2023 havien crescut, en termes reals, un 17,2 %, mentre que els salaris s'havien reduït un 4,1 %. D'altra banda, la propietat de l'habitatge, més comú en persones grans que en les joves, actua com a protectora de la pobresa.

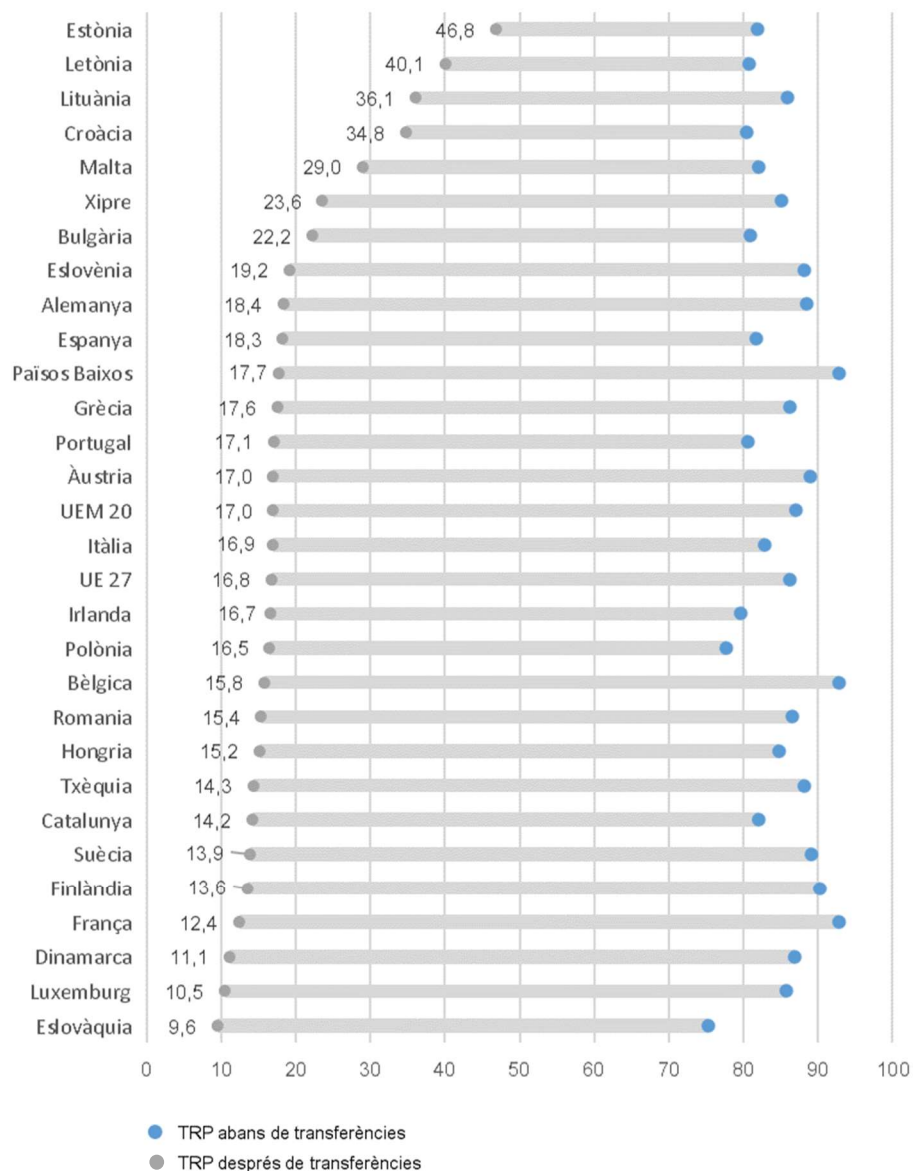
L'ECV proporciona una dada addicional, que és la taxa de risc de pobresa per edats. A Catalunya, la TRP dels majors de 64 anys és força baixa (14,2 %), inferior tant a la mitjana de la UE 27 (16,8 %) com de la zona euro (17,0 %). No obstant això, tal i com es pot veure en el gràfic 6, el cas català no és cap excepció i un bon gruix de països europeus mostra una taxa inferior al 15 % pel que fa a les persones de més de 64 anys. En el gràfic inferior també es pot veure la TRP abans i després de transferències, entre les quals s'hi inclouen les pensions, i es pot comprovar el paper fonamental de les pensions i les transferències socials en la pobresa monetària de les persones grans. Catalunya aconsegueix reduir la TRP de les persones grans en 67,8 punts percentuals,

mentre que Espanya la baixa en 63,4 punts. Destaca el cas de França, que parteix d'una de les TRP abans de transferències més elevades (92,9 %) i assoleix una de les més baixes després de tenir en compte les transferències (12,4 %). La reducció d'Alemanya també és notable (70,1 punts) tot i que després de transferències assoleix un 18,4 %, un percentatge relativament elevat. L'habitatge juga un paper molt important en el càlcul de la pobresa, sobretot quan es té en compte l'edat. Els majors de 64 anys són el grup d'edat amb una proporció més elevada de persones que viuen el seu habitatge de propietat i no han de pagar lloguer, i aquest fet explicaria també la situació d'Alemanya, que és el país de la Unió Europea amb un percentatge més elevat de persones que viuen de lloguer a preus de mercat (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2023b: 69-70).

Gràfic

6

TRP dels majors de 64 anys abans i després de transferències (ECV 2023)

Font: Idescat i Eurostat.

8

4. La privació material severa per edats

La taxa AROPE que es calcula a partir de l'ECV té en compte un component addicional que mesura la pobresa des d'una perspectiva que va més enllà de la pobresa monetària, i centra el focus en la pobresa material. Aquest component és la taxa de privació material i social severa (PMSS), un bon complement de la pobresa monetària perquè compta amb algunes particularitats respecte de la taxa de risc de pobresa. En primer lloc, que fa referència al mateix any al de l'enquesta i, per tant, recull alguns impactes de relleu en l'economia de les llars de manera més immediata, mentre que la TRP fa referència a l'any anterior. En segon lloc, destaca el fet que recull els efectes de la inflació, un aspecte d'enorme importància en un període com el 2021-2023, amb taxes de creixements de preus superiors al 8 %.

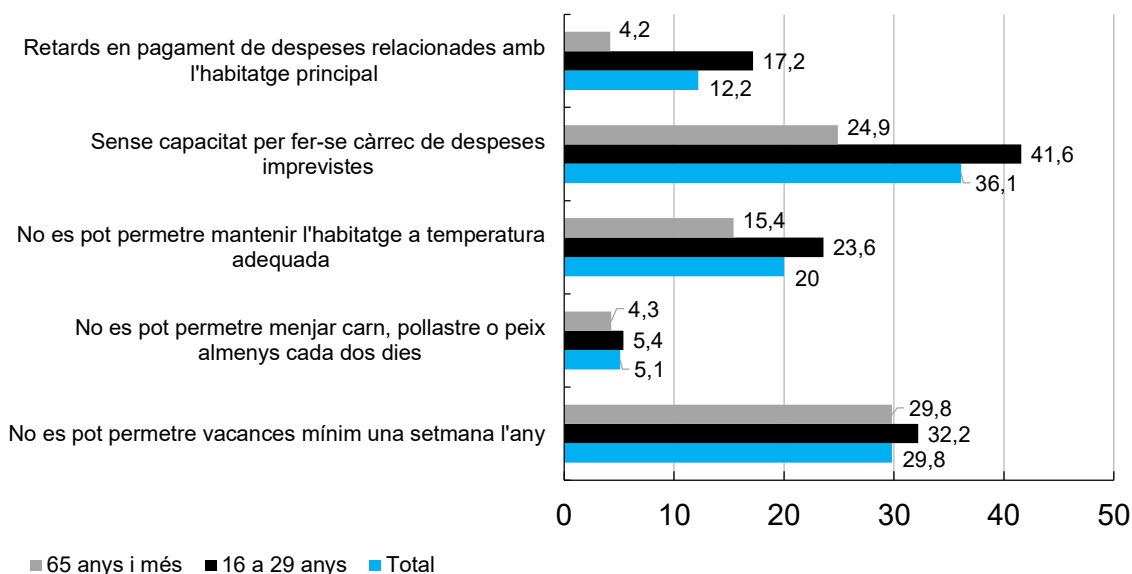
La PMSS per edats també posa de manifest diferències substancials entre els grups. Amb dades de l'ECV 2023, el 17,2 % de les persones de 16 a 29 anys havia tingut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal, i aquest percentatge creix progressivament des del 2013, any en què era del 13,2 %. Per als majors de 64 anys, aquest percentatge és força menor, del 4,2 %. L'ECV inclou, com a despeses relacionades amb l'habitatge, tant les de lloguer i hipoteca com les dels subministraments. El 2023, per tant, es posen de manifest les dificultats de les famílies que paguen lloguer, però també les que paguen una hipoteca vinculada a l'Euribor (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2023b: 75-78), de la mateixa manera que el 2022 aquest indicador va recollir les dificultats derivades dels preus dels subministraments energètics de les llars (Generalitat de Catalunya, 2023a: 207-208).

La capacitat de fer-se càrrec de despeses imprevistes també és més complicada en les persones joves. El 2023, el 41,6 % de les persones de 16 a 29 anys no podia fer front a una despesa imprevista, un percentatge que representa una millora respecte del 2013 (47,9 %), però força superior al de les persones de més de 64 anys (24,9 %).

El darrer ítem crític, lligat a la recent conjuntura de preus energètics, va ser el que mostra el percentatge de persones que no van poder mantenir la llar a una temperatura adequada. L'evolució d'aquesta privació per als joves mostra una trajectòria alarmant: el 2013 el percentatge va ser del 6,3 %, mentre que a partir del 2021 va superar el 20 % i va registrar un 23,6 % el 2023. Per a les persones més grans de 64 anys, el percentatge va ser del 15,4 %.

Gràfic 7

Població amb privació material per tipus de privacions i edat. ECV 2023 (%)

Font: Idescat.

5. La pobresa infantil

La dada d'infants en risc de pobresa infantil té força repercussió a Catalunya, i mereix un apartat especial. A cada edició de l'Enquesta de condicions de vida (ECV), la taxa de risc de pobresa per als menors de 18 anys es manté de manera persistent per sobre de la de les persones de les altres franges d'edat, de manera que les polítiques d'infància a Catalunya tenen un efecte molt poc perceptible en la lluita contra la pobresa infantil. Al pressupost de l'any 2024, la Generalitat va aprovar un increment pressupostari del 5 % respecte de l'any anterior. En global, la despesa va ser de 7.322€ per infant, als quals cal afegir els 1.512€ en beneficis fiscals. L'any anterior, l'increment de despesa havia estat del 7 % respecte del 2022, i el 2022 l'increment va ser del 17,5 % respecte del 2021. Més enllà de si els globals són suficients o no, el cert és que aquests increments no han tingut un impacte important en la taxa de risc de pobresa infantil (gràfic 8).

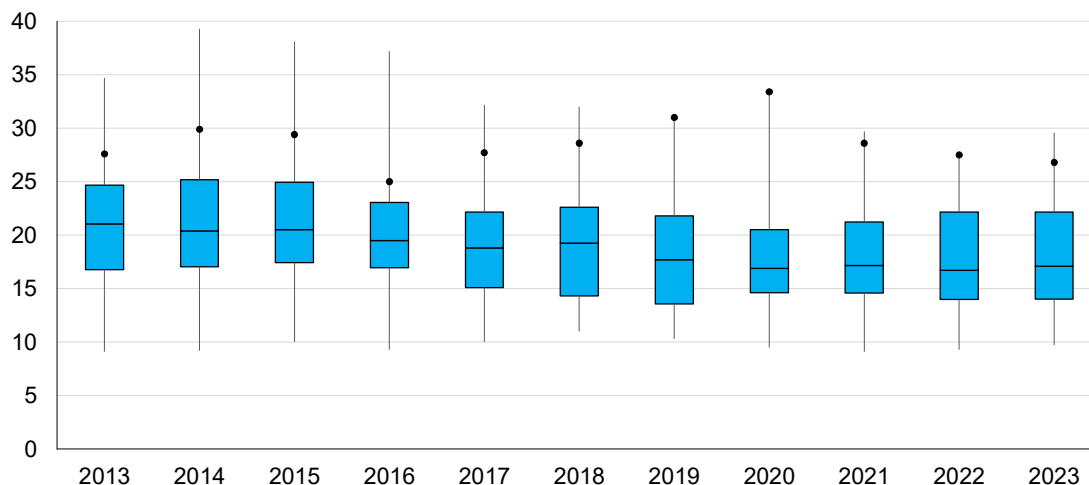
La taxa de risc de pobresa per als menors de 18 anys va ser, segons l'ECV del 2023, del 26,8 %. És a dir, gairebé un de cada tres menors d'edat es trobava en risc de pobresa. Des del 2013, en què va ser del 27,6 %, aquesta taxa es manté gairebé inamovible.

En el gràfic següent queda il·lustrat aquest estancament de la taxa, i també la situació de la pobresa infantil a Catalunya dins del marc de la Unió Europea. Les caixes mostren la situació del segon i tercer quartils dels països de la UE 27, mentre que la línia vertical superior mostra la situació del quart quartil, és a dir, el rang per on se situen les taxes

de pobresa infantil del 25% de països amb la taxa més elevada. Catalunya sempre es troba dins d'aquest quart quartil i, fins i tot, alguns dels darrers anys el valor ha estat el màxim de la mostra.

Gràfic 8

Taxa de pobresa infantil de Catalunya en el marc dels Estats de la Unió Europea 27

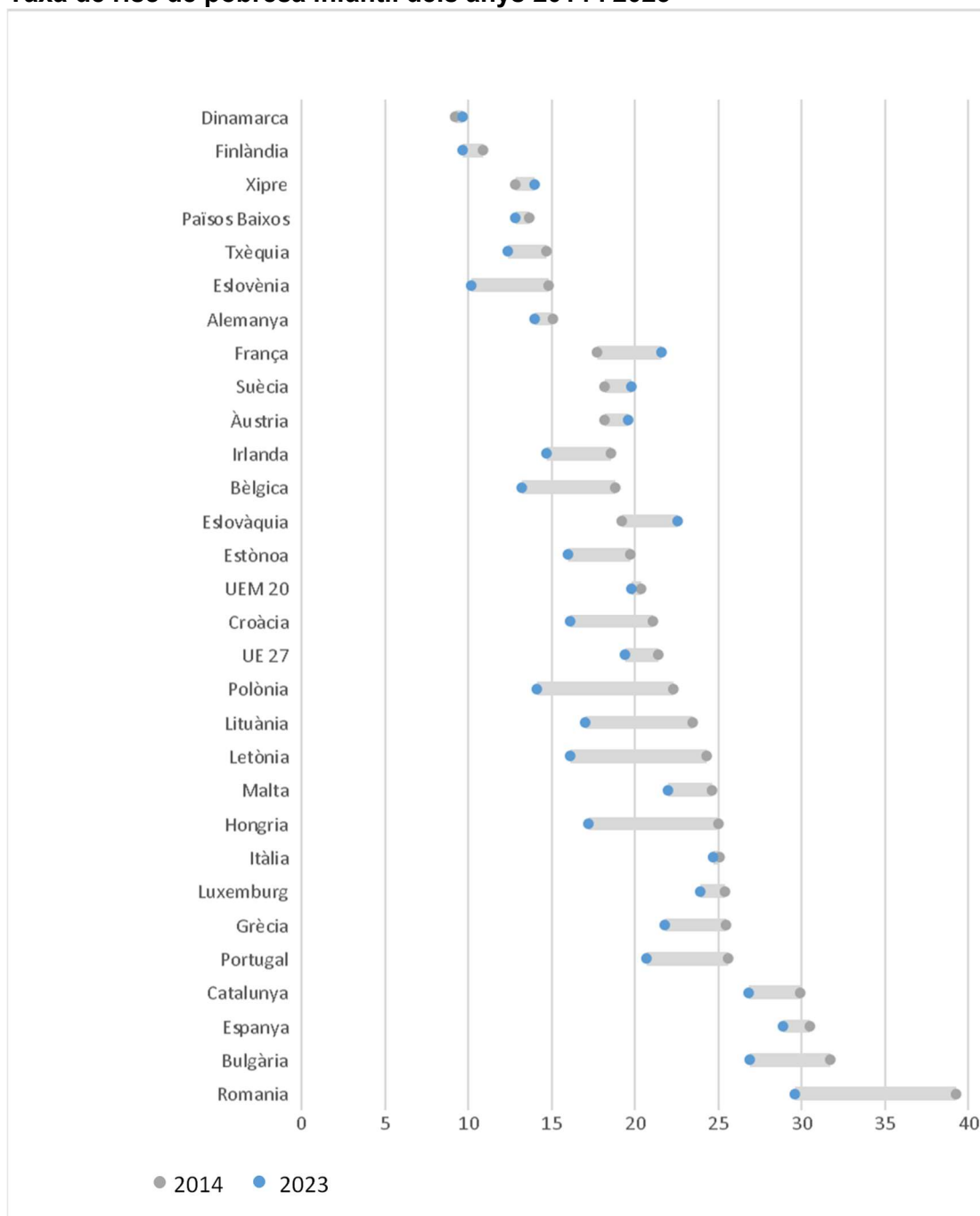
Notes: el punt assenyalava el valor per a Catalunya.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida.

Davant d'aquesta situació, el Síndic de Greuges, en el seu Informe sobre els drets de l'infant (SÍNDIC DE GREUGES, 2024) també es va fer ressò d'aquesta xifra alarmant, tot indicant que l'any 2021 hi havia, a Catalunya, 400.400 infants en risc de pobresa. Cal recordar que la xifra de risc de pobresa indica el percentatge de persones que se situen per sota del llindar que resulta de calcular el 60% de la mediana de la distribució.

Gràfic 9

Taxa de risc de pobresa infantil dels anys 2014 i 2023

Font: Idescat i Eurostat.

En el gràfic anterior s'observa el que és pràcticament una singularitat, tant a nivell espanyol com català. Es mostren, en blau, les taxes de risc de pobresa infantil el 2014. Hi ha quatre economies que conformen un grup diferenciats dels altres països, amb taxes força més elevades que les de la resta: Catalunya, Espanya, Bulgària i Romania. En taronja es representen les taxes de risc de pobresa infantil a la darrera edició de l'ECV. S'observa un esforç notable de Romania, tot i que segueix sent el país amb la TRP infantil més elevada. Pel que fa a Catalunya (i també Espanya), el gràfic mostra una

reducció molt minsada, de només 3,1 punts percentuals en tot el període i, de fet, seguirien conformant un grup a banda. Hi ha alguns països que destaquen per haver reduït força la taxa: Polònia ha reduït la TRP infantil en 8,2 punts percentuals (pp), Letònia en 8,2 pp, Hongria en 7,8 pp i Romania en 9,7, malgrat que segueix tenint una taxa de pobresa infantil molt elevada (29,6 %). Què passa, doncs, a Catalunya?

Per poder aventurar respostes a una qüestió tan complexa, el cas de Polònia és especialment interessant i pot ajudar a obrir línies de reflexió. El 2013, la taxa de risc de pobresa infantil en aquest país era del 23,2 % (a Catalunya, aquell any, era del 27,6 %). El 2023, la TRP infantil polonesa va assolir el 14,1 %, una de les més baixes de la UE-27. El descens de la TRP infantil polonesa en tots aquests anys no va ser gradual, sinó que s'observa un descens abrupte el 2017, any en què es passa del 21,1 % el 2016 al 14,0 % el 2017. Si s'analitza el cas de Polònia, destaca el fet que l'abril del 2016 es va posar en marxa el programa "Family 500+". Aquesta política es basa en donar un import mensual a les famílies a partir del segon fill (o del primer si es reuneixen determinades condicions). Aquest import no està vinculat a la renda, és universal. Tampoc està subjecte a impostos ni substitueix cap altra ajuda prèvia. Es pot vincular l'inici d'aquesta ajuda amb el comportament de la TRP infantil a Polònia, perquè alguns estudis (TOPÍŃSKA (2018); GORAUS i INCHAUSTE (2016)) conclouen que el programa ha comportat, entre d'altres efectes⁴, un descens de la pobresa extrema i un descens de la pobresa infantil.

El programa "Family 500+" podria tenir algunes de les claus de l'èxit en la lluita contra la pobresa infantil, i en aquest article destaquem el fet que les ajudes del programa "Family 500+" són ingressos directes.

L'impacte que les polítiques destinades a infància tenen sobre la taxa de risc de pobresa infantil és un tema d'estudi a nivell europeu. BORNKOVA, et. al. (2024) indiquen que les ajudes a la infància es vehiculen de manera diferent que les ajudes d'altres franges d'edat. El còmput de les ajudes en espècie, algunes de les quals tenen una importància cabdal en la infància, com ara l'educació i la sanitat, encara és un repte. En l'entorn de l'Enquesta de Condicions de Vida, la manera com es computen els ingressos, especialment els vinculats a ajudes, és una qüestió especialment rellevant. La metodologia EU-SILC utilitza fonts administratives per determinar els nivells i l'origen de la renda de les persones entrevistades, però aquestes fonts tenen limitacions. Per exemple, no capturen suports destinats a la població infantil que són en espècie o bé els perceptors dels quals són entitats que fan d'intermediàries, com ara les escoles. Això comporta que l'ECV interpreti el 26,8 % de pobresa infantil a Catalunya com una pobresa "després de transferències monetàries⁵" però no tingui en compte polítiques destinades a la infància que es vehiculen en espècie. A Catalunya n'hi ha dues d'especial importància: les beques menjador i les motxilles escolars. Ambdues ajudes són específiques per alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu per raons

---

⁴ L'estudi de Goraus i Inchauste (2016) esmenta dos efectes més: una baixada de la participació de les dones amb estudis baixos al mercat laboral, i un augment de la taxa de fertilitat.

⁵ Aquesta taxa sí que té en compte la renda garantida de ciutadania (RGC) com a part dels ingressos de la llar.

socioeconòmiques o socioculturals (NESE B), que queden definits, justament, per trobar-se en una situació de pobresa o risc de patir-la. L'import màxim que un alumne podria rebre durant el curs 2023-2024 va superar els 1.100 euros, mentre que la motxilla escolar, encara en procés de desplegament, era de 384,66 euros en el cas d'un alumne matriculat a un centre públic, i de 988,10 euros en el cas d'un centre concertat. Cap d'aquestes dues ajudes queda registrada en la declaració de renda de la llar.

La qüestió metodològica és important, i així va quedar reflectit en l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya 2024-2030 (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2024b: 48), en la qual s'hi va incloure una mesura que fes possible simular l'impacte que tindrien aquestes ajudes en la taxa de pobresa infantil si quedessin reflectides a les declaracions de la renda de les llars.

6. Conclusions

En aquest article s'aprofundeix en un dels principals determinants de la renda i la pobresa a Catalunya: l'edat. En el cas de les persones joves i les més grans, les diferències de renda entre ambdós grups queda explicada en part per la seva font d'ingressos, pel règim de propietat de l'habitatge i per les limitacions que té el mercat de treball per poder mantenir els nivells de renda que tenien les generacions anteriors quan eren joves.

La pobresa del tercer grup d'edat estudiat, el dels menors de 18 anys, és la que presenta unes xifres més preocupants, tant per la seva persistència com pels seus nivells, força superiors als de la majoria de països de la UE 27. En aquest article s'ofereix una explicació metodològica com a punt de partida per analitzar-ne les causes. El cas de Polònia, amb un abrupte descens de la pobresa infantil a partir de la implantació del programa Family 500+, obre una via d'anàlisi que caldrà explorar els propers anys.

7. Referències bibliogràfiques

CTESC (2024). Joventut i subocupació. Col·lecció Estudis i Informes, núm. 70.

EUROPEAN COMMISSION, Joint Research Centre, BORNUKOVA, K., HERNANDEZ MARTIN, A. and PICOS, F. (2024). *Investing in Children: The Impact of EU Tax and Benefit Systems on Child Poverty and Inequality*, European Commission, Seville, 2024, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC137125>

GENERALITAT DE CATALUNYA (2023a). "Informe anual de l'economia catalana, 2022". Departament d'Economia i Hisenda. En línia a: <https://economia.gencat.cat/ca/ambits-actuacio/economia-catalana/estudis-publicacions/informes-anuals/informe-anual-economia-catalana-2022/index.html>

GENERALITAT DE CATALUNYA (2023b). "Perspectives per al mercat de l'habitatge: entre l'alça dels preus i la pujada dels tipus d'interès", a Nota de Conjuntura Econòmica, núm.

123. Departament d'Economia i Hisenda. En línia a: https://economia.gencat.cat/web/.content/70_economia_catalana/arxius/publicacions_periodiques/nota_de_conjuntura/nce-123/nce-123.pdf

GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). "Informe anual de l'economia catalana, 2023". Departament d'Economia i Hisenda. En línia a: <https://economia.gencat.cat/ca/ambits-actuacio/economia-catalana/estudis-publicacions/informes-anuals/informe-anual-economia-catalana-2023/index.html>

GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya. En línia a: <https://govern.cat/govern/docs/2024/04/22/13/46/75e4a3c3-b90a-4ec0-be70-351c864e64e6.pdf>

GORAUS, K., INCHAUSTE, G. (2016), *The distributional impact of taxes and transfers in Poland*, Policy Research Working Paper, WPS 7787, Washington D.C.: World Bank Group:
<http://documents.worldbank.org/curated/en/313241470746907231/pdf/WPS7787.pdf>

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (2005). *Encuesta de condiciones de vida. Metodología*.

IRENA TOPINSKA (2018). *Poland: Effects of the child allowance programme "Family 500+"*. European Social Policy Network. Flash Report 2018/34. European Commission.

MÍNGUEZ, C. [et al.]; dirigit por Francisco Pérez García (2023). *Presente y futuro de la juventud española. Una perspectiva socioeconómica*. Bilbao: Fundación BBVA.

PUENTE, S. REGIL, A. (2020). *Tendencias laborales intergeneracionales en España en las últimas décadas*. Boletín analítico 2/2020. Banco de España.

SEVILLA, J., SANTA CRUZ, B., ORTEGA, D. (2021). *Brecha entre jóvenes y mayores. Documento técnico del informe*. El Observatorio Social. Fundació "La Caixa".

SÍNDIC DE GREUGES (2024). Informe sobre els drets de l'infant.